

POLITIČKA ŠKOLA ZA UMJETNIKE (i sve zainteresirane)

ožujak - svibanj 2019.

BAZA za umjetnost i aktivizam, B. Adžije 11, Zagreb

[BLOK]

PROGRAM

1. sesija: KRITIKA KAPITALIZMA

1. - 3. 3. 2019.

predavači: Krešimir Zovak, Stipe Ćurković, Lidija Krienzer Radojević, Vesna Vuković

moderatorica: Vesna Vuković

Krešimir Zovak: GENEZA I RAZVOJ KAPITALIZMA

Primarni fokus predavanja je rana povijest kapitalizma. U uvodnom, teorijskom dijelu nastojat ću objasniti po čemu je kapitalizam specifičan društveno-ekonomski sistem i koje su njegove ključne karakteristike koje ga razlikuju od svih drugih sistema, onih koji su mu prethodili, kao i onih koji mu se pokušavaju nametnuti kao alternativa. Naglasak na specifičnosti kapitalizma ima funkciju ukazati na činjenicu da društveni uvjeti u kojima živimo nisu proizvod univerzalnih povijesnih zakona ili ljudske prirode, već posebnih pravila igre koje je sa sobom donijela pojava kapitalizma. U drugom dijelu izlaganja predstaviti ću historijsku genezu kapitalizma koja nam otkriva ogromnu količinu nasilja vladajućih klasa koja je bila potrebna da bi se on uopće uspostavio kao dominantan sistem na europskoj, a potom i na svjetskoj razini. Državno nasilje i snažni otpor koji su uspostavili kapitalizma pružale seljačke mase ukazuju na to da privatno vlasništvo, tržišna razmjena i najamni rad prije nekoliko stoljeća ljudima ni najmanje nisu izgledali kao samorazumljivi kraj povijesti. Do pokoravanja kapitalističkoj logici došlo je tek nakon što je većina ljudi izgubila izravan pristup sredstvima za zadovoljavanje svojih materijalnih potreba, pa je prodavanje vlastite radne snage ostalo jedina alternativa.

Stipe Ćurković: KLASE I KLASNA TEORIJA

Svaki prikaz marksističke teorijske tradicije identificirat će klasu kao jedan od njenih centralnih pojmova. Marksizam društvene odnose čita kao dominantno klasne. Tako barem glasi uobičajena formula. Dio kritika marksizma, tj. njegove eksplanatorne relevantnosti za suvremena društva, svodi se na kritiku relevantnosti klase za njihovo razumijevanje. Danas, tvrde kritičari, živimo u bitno individualiziranim društvima, u kojima orijentaciju pojedinaca više nije moguće izvoditi iz njihova klasnog podrijetla. Druga varijanta kritike glasi: klasna polarizacija koju je marksizam propagirao nije se dogodila. Nasuprot polarizaciji društvenog svijeta na sve veću masu osiromašenih proletera s jedne, i malobrojne kapitaliste s druge strane, svjedočimo razvoju bitno kompleksnijih odnosa: od ekspanzije srednjih klasa do nepreglednog niza kolektivnih i individualnih identiteta, koje rigidni binarni raster marksističke klasne teorije ne može ni zahvatiti, kamoli objasniti. Dobar dio kritika marksističke klasne teorije kao klasnog redukcionizma stiže s ljevice: rodni, rasni, seksualni identiteti i odnosi dominacije kojima su ti identiteti prožeti u redukciji društvenih antagonizama na klasne postaju nevidljivi ili se eksplicitno niječu kao relevantni, čime se doprinosi samo njihovoj daljnjoj perpetuaciji i prešutnoj legitimaciji. Kritike tu ne prestaju. Marksizam, tvrdi se, klasama nije namijenio samo teorijski centralno mjesto u objašnjenju društvenih odnosa, nego je u njima vidio i ključ njihove političke

transformacije. Radnička klasa, ekspropirana i eksploatirana, na koncu će se politički organizirati protiv društveno-ekonomskog sustava koji ju je stvorio i u njegovu nadilaženju promijeniti povijest. Kapitalizam tako, glasi slavna formula, uzgaja vlastite pogrebne i stvara uvjete za vlastitu povijesnu sahranu... No pogled na društvenu stvarnost proturječi tim prognozama: ono što je povijesno sahranjeno nije kapitalizam nego realsocijalizam, koji se vidio kao njegova alternativa. No nije opstao samo kapitalizam, nego i nacionalne države i nacionalizam kao politička ideologija. Nacionalizam se, nasuprot svim marksističkom prognozama, pokazao kao dugotrajniji i tvrdokorniji izvor političke identifikacije od klase i njenog internacionalizma.

Ovaj nepotpun popis argumenata protiv relevantnosti klasne teorije danas predstavlja svojevrsni *common sense*. Svaki pokušaj zagovora njene relevantnosti mora ih uzeti u obzir. U ovom predavanju ćemo pokušati pokazati koji su teorijski temelji tih kritika. Odnosno, na kakvom shvaćanju klasne teorije počivaju. Pritom je važno razlikovati "marksizam" kao – protivno tezama o monolitnosti i homogenosti – izrazito heterogenu tradiciju od samoga Marxa. A kao drugo, identificirati i razlikovati različite tipove "klasne teorije" kod samoga Marxa: strukturnu klasnu teoriju i historijsko-sociološku, kao i specifične razlike u teorijskom objektu koji svaka od njih konstruira. Na temelju tog razlikovanja bit će moguće odgovoriti i na pitanje o relevantnosti klasne teorije za razumijevanje suvremenih društava, značenje i eksplanatorni domet teze o fundamentalnim klasama (rad i kapital), pitanje klasnog redukcionizma i njegovu teorijsku i političku (i)legitimnost, kao i cijeli niz izvedenih pitanja. Cilj pritom nije ponuditi klasnu teoriju kao univerzalni ključ za odgonetanje svih društvenih odnosa i sukoba, nego što jasnije definirati opseg i granice onoga što može i treba objasniti. To podrazumijeva i kritiku "marksističkih" pokušaja klasne teorije koji su, u pravilu na temelju neadekvatnih čitanja Marxa, klasnu teoriju pokušali promovirati u automatski odgovor na svako društveno i političko pitanje. Osloboditi klasnu teoriju tog nemogućeg tereta, preduvjet je reafirmacije njene relevantnosti. Ili, drugačije rečeno: klasna teorija ne objašnjava sve (o društvima u kojima živimo), ali bez nje nećemo razumjeti gotovo ništa.

LIDIJA KRIENZER RADOJEVIĆ: POLITIČKI POTENCIJALI CIVILNOG DRUŠTVA

U doba neoliberalne kapitalističke globalizacije civilno društvo kao koncept ponovo dobiva na važnosti. Zadnja kapitalistička kriza koju je na vidjelo iznio slom financijskog tržišta 2008. godine, razvila se kao duboka društvena kriza političke reprezentacije, posebno na razini (nacionalne) države. Međutim, zamjetno je kako rastuće civilno-društvene pokrete oblikuju dva kontradiktorna diskursa. S jedne strane, civilno se društvo smatra nositeljem prava, ali i generatorom otpora državi, u slučaju da ona krši ljudska prava. Taj lockeovski pogled na civilno društvo je snažno prisutan kod pristaša desnice, a usidren je u suvremenim neoliberalnim kritikama države. S druge strane, različite sekcije na ljevici dijele nešto skeptičniji pogled na civilno društvo kao izvor otpora državnoj moći, štoviše, smatraju kako civilno društvo legitimira kapitalizam i državnu moć nad prisilom. Obje strane, oni *pro* i on *anti* civilno društvo, utječu na formaciju suvremenih političkih borbi i stoga zaslužuju našu pažnju kako bismo nanovo promislili poziciju civilnog društva u uvjetima internacionaliziranog državnog sistema.

U predavanju ću se kratko osvrnuti na intelektualno nasljeđe ambivalentne pozicije „società civile“ u strukturi kapitalističkog društva te razmotriti ulogu civilnog društva u izgradnji globalnog kapitalizma.

Vesna Vuković: UMJETNOST I KLASA (rad u kružoku)

Ideja "svijeta umjetnosti" predstavlja završni korak u realizaciji projekta autonomije umjetnosti koji je toj ljudskoj djelatnosti priskrbio specifičan status u okvirima kapitalističke proizvodnje. Za razliku od najamnoga rada, umjetnički rad smatra se slobodnim radom koji nije motiviran novcem, a sam proces stvaranja je fokusiran na vlastito zadovoljavanje i samoafirmaciju pri čemu stvaratelj zadržava svoju autonomiju. Konačno, proizvodnja se ne kvantificira niti ne vrednuje financijskim mjerilima. Dakle, ideja "svijeta umjetnosti" kao oaze podrazumijeva sferu posve izuzetu od društvene podjele rada kao i od političko-ekonomske racionalnosti kojoj su podvrgnuti svi ostali aspekti društvenosti.

Slijedom toga "svijet umjetnosti" je harmonična enklava u kojoj se okupljaju umjetnici kao ljudi sa zajedničkim interesom (umjetnost) koji nadvladava suprotstavljene interese kakvi presijecaju svijet koji ga okružuje. Problemi ne-umjetničkog svijeta nerijetko su predmetom interesa umjetnika, ali oni prag "svijeta umjetnosti" prelaze kao izvanjski ili "onostrani" problemi: njihovi političko-ekonomski uzroci kao da ne presijecaju i ne strukturiraju i taj svijet.

Zadnji susret prve sesije će u formatu čitalačkog kružoka biti posvećen mjestu i ulozi umjetnosti u kapitalizmu kao specifičnom društveno-ekonomskom sistemu, s posebnim naglaskom na klasne odnose i njihovo djelovanje na narav i funkcioniranje te društvene djelatnosti.

2. sesija: POVRATAK SOCIJALISTIČKE VIZIJE

29. - 31. 3. 2019.

predavači: Nikola Vukobratović, Andreja Gregorina, Krešimir Zovak, Ana Kutleša
moderatorica: Ana Kutleša

Nikola Vukobratović: OTKUD DEMOKRACIJA? ZABORAVLJENA POVIJEST RADNIČKOG POKRETA

Doprije nešto malo više od sto godina velika većina ljudi u Europi nije imala gotovo nijedno od političkih i socijalnih prava koje ima danas. Pravo na političku participaciju odnosilo se pretežno na bogate ljude i gotovo nikada na žene, a rasna su ograničenja bila više pravilo nego iznimka. Za radnu većinu stanovništva bilo je nezamislivo reći da su "građani", a položaj u procesu proizvodnje u potpunosti je određivao ne samo školu u koju možeš ići, nego često i kazalište ili kavanu koju možeš posjetiti. Iako su pitanja klase, rase i roda itekako još uvijek s nama, očito je kako su se neke stvari u posljednjih stotinu godina znatno promijenile. Zašto? Većina narativa o povijesti 19. i 20. stoljeća o ovome u velikoj mjeri šuti, no pažljiviji pogled jasno pokazuje kako je presudnu ulogu u tome odigrao socijalistički pokret.

Andreja Gregorina: CRVENI FEMINIZAM

Predavanje će se baviti raspravama koje su se unutar polja socijalističkog i marksističkog feminizma intenzivirane nakon 70-ih godina prošlog stoljeća vezano uz definiciju pojma patrijarhat te njegovog suodnosa s kapitalizmom. Osvrnut ćemo se na različite postavke promišljanja odnosa rodne nejednakosti i kapitalističkog načina proizvodnje te problematizirati ulogu društvene reprodukcije i identitetskih politika u stabilizaciji socioekonomskog poretka. U tom kontekstu referirat ćemo se i na djelovanje poznatih marksističkih teoretičarki i revolucionarki Clare Zetkin i Aleksandre Kollontai koje su se bavile pitanjem ekonomske emancipacije žena i socijalizacijom reproduktivnog rada, odnosno promišljanjem feminističke agende kao dijela šire klasne borbe. Izlaganje se rukovodi mišlju da je u doba ekonomske i socijalne krize važno boriti se protiv revizionizma liberalnog feminizma koji aproprira emancipatorne dosege ženskog socijalističkog pokreta, ali i ukazivati na slabosti koje deskriptivna esencijalizacija muško-ženskih odnosa donosi za izgradnju antikapitalističkog pokreta. Podsjećanje na egalitarne borbe crvenog feminizma vidimo kao način da se otvori put za ponovnu politizaciju feminističkog polja te izgradnju progresivnih savezništva na socijalističkoj ljevici.

Krešimir Zovak: SOCIJALISTIČKA DRŽAVA I NJEZINE KONTRADIKCIJE

Slom realno postojećih socijalizama 20. stoljeća mnogima je poslužio kao krunski dokaz nemogućnosti uspostavljanja dugoročno održivog socijalističkog društva. Ono što se pri tome zaboravlja jest činjenica da su socijalistički režimi gotovo bez iznimke uspostavljeni u izuzetno nerazvijenim dijelovima svijeta, pa je kontekst u kome je građena socijalistička alternativa otpočetka bio izuzetno nepovoljan. Usprkos tome, ti su se režimi pokazali izuzetno uspješni u transformaciji svojih zemalja u moderna, industrijska društva. Doduše, već 1960-ih godina postaju vidljiva određena ograničenja njihovih modela razvoja. Najvažnije ograničenje proizlazilo je iz sve snažnije integriranosti socijalističkih zemalja u globalno, kapitalističko tržište. No postojale su i brojne kontradikcije koje su proizlazile iz specifičnosti usvojenog ekonomskog modela u pojedinim socijalističkim zemljama, bilo da se radi o jugoslavenskom tržišnom socijalizmu ili centralnom planiranju sovjetskog tipa. Kroz komparaciju ova dva modela pokušao bih ukazati na određene prednosti i nedostatke svakog od njih.

Ana Kutleša: KULTURNA PROIZVODNJA U SOCIJALISTIČKOJ JUGOSLAVIJI - PRIMJERI I PROBLEMI (terensko predavanje)

U posljednjem susretu druge sesije okrećemo se polju kulture i umjetnosti. Kako je socijalistička Jugoslavija zamišljala ulogu kulture i umjetnosti u novim društvenim odnosima? Kako se u praksi organizirala kulturna, i unutar nje, umjetnička proizvodnja? Koji su bili problemi na terenu i kako su se kontradikcije jugoslavenskog socijalizma prelamale na ovom području? Kroz fokus na konkretni primjer i set problema, razmatramo ova pitanja. Pritom posebnu pažnju posvećujemo materijalnoj bazi kulturne i umjetničke proizvodnje - modelima financiranja u SFRJ, fizičkoj tj. prostornoj infrastrukturi, radnim uvjetima kulturnih radnika, kao i pitanju publike.

3. sesija: HISTORIJSKI REVIZIONIZAM

26. - 28. 4. 2019.

predavači: Krunoslav Stojaković, Nikola Vukobratović, Milan Radanović, Sanja Horvatinčić

moderatorica: Ivana Hanaček

Krunoslav Stojaković: UVOD U HISTORIJSKI REVIZIONIZAM

Kroz kratku historijsku retrospekciju pojma "revizionizam" bavimo se njegovom političkom pozadinom i upotrebom kako bi istaknuli da se radi o internacionalnom političkom fenomenu, a ne o ekskluzivnoj pojavi na teritoriju bivših republika socijalističke Jugoslavije i drugih zemalja socijalističkog bloka.

Nakon pregleda šireg spektra historijskog revizionizma fokusirat ćemo se na teoriju totalitarizma - liberalno nastojanje izjednačavanja dvaju suprotstavljenih političkih pokreta i ideologija, komunizma i fašizma. Iako su geneza i značenje pojma "revizionizam" višeslojni, on se u političkoj upotrebi uglavnom koristi u antikomunističke svrhe. Nakon uspona ovog teorijskog pravca u okviru hladnog rata 1950-ih godina, kroz 60-te i 70-te godine doživio je postepeni poraz da bi se 80-ih kroz radove njemačkog historičara Ernsta Noltea opet vratio u diskusiju i, usprkos ponovnom porazu u "Historikerdebatte", 90-ih godina ušao u naučnu i političku debatu kao dominantni okvir antikomunističke naracije.

Nikola Vukobratović: TOTALITARNI ISTOK I DEMOKRATSKI ZAPAD. KAKO JE HLADNI RAT ISKRIVIO SJEĆANJE NA 20. STOLJEĆE

Otkad je prije trideset godina okončan hladni rat, na "pobjedničkom" Zapadu zadominirao je novi narativ o poraženom protivniku. Radi se u zapravo o raznim manifestacijama teorije totalitarizma čiji je osnovni cilj predstaviti komunizam kao neku vrstu mračnog i nepoželjnog ekscesa u odnosu na normalan tok povijesti. Prema njima, drugu polovicu prošlog stoljeća obilježio je sukob brutalnih režima "željezne zavjese" s jedne i otvorenih društava slobode i demokracije s druge strane. No taj narativ u velikoj mjeri zapravo počiva na sustavnom zaboravu stvarnog karaktera zapadnih sila, koje su dobar dio tog povijesnog perioda provele u grčevitom nastojanju da zadrže kontrolu nad svojim (bivšim) kolonijama. I to sredstvima koje bi, sljedeći aktualne teorije, bilo nemoguće nazvati drugačije nego totalitarnim.

Milan Radanović: POVIJESNI REVIZIONIZAM U JUGOSLAVENSKOM KONTEKSTU

Od kada možemo govoriti o fenomenu povijesnog revizionizma u jugoslovenskom kontekstu? Koje su prve manifestacije povijesnog revizionizma i tko su njegovi prvi protagonisti u jugoslovenskom okviru? Zašto je Drugi svjetski rat omiljena tema povijesnog revizionizma u postjugoslovenskom prostoru? Koje su bile slabosti tzv. socijalističke historiografije koje su revizionisti iskoristili u nametanju svojih interpretacija? Zbog čega je jugoslovenska historiografija Drugog svjetskog rata bila opterećena realnim slabostima? Zašto historijski revizionisti ne samo što nisu prevazišli slabosti tzv. socijalističke

historiografije nego su prvenstveno doprinijeli da postjugoslovenske historiografije Drugog svjetskog rata zapadnu u dugotrajnu krizu koja još uvijek traje? Zbog čega je fenomen historijskog revizionizma najprisutniji u Srbiji i Hrvatskoj u odnosu na ostatak Jugoslavije? Koje su sličnosti i razlike između srpskog i hrvatskog historijskog revizionizma? Zašto je država bila primarni revizionistički subjekat u hrvatskom, ali ne i u srpskom slučaju u posljednjoj deceniji 20. stoljeća? Zašto to nije bio slučaj u narednoj deceniji? Zbog čega historijski revizionizam u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina doživljava najakutniju manifestaciju dosad? Zašto je Crkva preuzela primat kao vodeći revizionistički subjekat u hrvatskom društvu? Koje su posljedice državno sponzoriranog povijesnog revizionizma u Hrvatskoj? Kakva je uloga državnih i crkvenih medija u Hrvatskoj u plasiranju neznanstvenih revizionističkih teza? Zašto akademski historičari koji izučavaju teme koje najčešće mistificiraju i tendenciozno i neznanstveno interpretiraju revizionisti uglavnom ne ulazi u polemike i sukobe s revizionistima? Kako je moguće da je Hrvatska posljednjih godina postala jedna od zemalja s najprisutnijim manifestacijama vulgarnog i negacionističkog revizionizma u Evropi? Zašto državna vlast to dozvoljava? Zbog čega takve pojave ne izazivaju naročitu zabrinutost u Europi?

Sanja Horvatinčić: REVIZIONIZAM, POLITIKE PAMĆENJA I MEDIJI KOLEKTIVNOG SJEĆANJA (terensko predavanje)

Terensko predavanje za cilj ima upoznavanje polaznica i polaznika Političke škole s javnim manifestacijama politika pamćenja, bilo kroz značaj koji je podizanje spomenika u socijalizmu imalo za konstituiranje povijesnih narativa o Narodnooslobodilačkoj borbi ili pak kroz društvene učinke različitih oblika i metoda njihove revizije, razgradnje i fizičkog po/uništavanja, kao procesa koji se odvijali paralelno i u uskoj vezi sa službenim revizionističkim politikama od početka 1990-ih godina do danas. Obratit ćemo pozornost i na one manje vidljive društvene procese kojima se spomenuti narativi, a time i spomenici kao njihovi fizički nositelji, prenose i održavaju kroz period političkih i ideoloških prevrata, te se zalaganjem lokalnih zajednica uspostavljaju kao tihe protu-hegemonijske prakse.

Lokacije koje ćemo posjetiti (Jezerane, Drežnica, Javornica) smještene su na razmeđu Like, Korduna i Gorskog kotara, a širok tematski i formalni dijapazon spomenika podignutih u razdoblju socijalizma poslužit će kao polazište za opću raspravu o političko-estetskim aspektima posredovanja željenih narativa u javnosti. U prvom će planu biti uspostavljenje i brisanje narativa o emancipaciju žena kroz antifašizam i klasu borbu, i to na primjeru spomenika narodnoj heroini Ljubici Gerovac u Jezeranama, i spomen-kompleksa Partizanske bolnica br. 7 u šumi Javornica nedaleko Drežnice.

Na širem području Drežnice – značajnom partizanskom uporištu koje je prvi put oslobođeno već u listopadu 1941., da bi narednih četiri godina održavalo kontinuitet (polu) oslobođenog teritorija – nailazimo na visoku koncentraciju različitih modela obilježavanja događaja na autentičnim lokacijama: od deskriptivnih natpisa na brojnim spomen-pločama, preko monumentalne figuralne plastike, pa sve inovativnih arhitektonskih metoda obilježavanja uništenih bolničkih objekata. Posljednja faza memorijalizacije ovog područja obilježena je implementacijom modela spomen-područja, kojim se nastojala zaobići puka reprezentativnost i društvena nefunkcionalnost dotadašnjih spomenika. Društveni koncenzus o nužnosti baštinenja “revolucionarnih tradicija” iskorišten je kao pretpostavka ruralnog razvoja, usmjerenog na memorijalni i planinski turizam i baziranog na principima

samoupravnog ekonomskog planiranja. Restitucijom kapitalizma, stigmatizacijom ideoloških pretpostavki kolektivnog pamćenja te potiskivanjem spomenutih narativa iz javnosti, spomenici gube politički "legitimitet" i bivaju prepušteni fizičkom propadanju i postupnom slabljenju veza između njihovih formalnih obilježja, referentnih povijesnih epizoda i simboličkog značaja za lokalno stanovništvo.

4. sesija: RADNIČKO I UMJETNIČKO ORGANIZIRANJE

17. - 19. 5. 2019.

predavači: Delavska svetovalnica, Miloš Baković Jadžić, Andreja Gregorina, Ivana Hanaček

moderatorica: Dunja Kučinac

Miloš Baković Jadžić: SINDIKATI, DRUŠTVENI POKRETI, PROBLEMI ORGANIZIRANJA

U perifernim evropskim društvima, poput naših, opšte je mesto da se sindikati ne mogu pohvaliti velikim društvenim uticajem. Ponekad čujemo i da je sindikalni pokret u savremenom svetu generalno u krizi. Ako ove druge tvrdnje sadrže možda i prikriveni evropocentrični pogled, prve ipak donekle potcenjuju makar minimalne uspehe regionalnih sindikata "da stvari ne budu još gore". To sve ne znači da sindikalnom pokretu, uopšteno govoreći, nije potrebno ideološko i organizaciono "osveženje". Šta bi ono moglo sadržati? Je li iste pristupe možemo primeniti u zemljama kapitalističkog centra i u zemljama periferije, posebno post-socijalističkim? Kakav je domet radničkog internacionalizma danas i čemu služe globalne sindikalne federacije? Gde je tu savremena politička levica?

Delavska svetovalnica: ORGANIZIRANJE MIGRANTSKIH RADNIKA

Izlaganje će započeti kratkim dokumentarnim filmom "Oni su jaki koliko smo mi slabi" autora Srđana Kovačevića. U ovom polusatnom dokumentarnom filmu možemo vidjeti i direktna svjedočenja onih koji su se u potrazi za poslom našli u Sloveniji, zemlji koja je i tijekom socijalizma važila za ekonomski najrazvijeniju republiku i koja je mnogima s nerazvijenog juga obećavala posao i bolji život. Opservacijskim metodom autor nas uvodi u rad Delavske svetovalnice, organizacije koja preuzima na sebe zaštitu radnih prava migrantskih radnika i rješava probleme sa kojima se tradicionalni sindikati ne mogu izboriti. Prisustvujemo sastancima u kancelarijama i salama na kojima radnici iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije i Bugarske, prevareni i pokradeni od poslodavaca iz prosperitetne EU zemlje, traže smjernice i pomoć. Savjetuje ih bivši građevinar koji je i sam prošao put od napuštanja doma u Bosni, preko skela u Sloveniji, do uništene kičme i nemogućnosti da dalje radi.

Delavska svetovalnica radi pionirski rad u borbi protiv širokog spektra eksploatacijskih praksi, protuzakonitih radnji u kojima se radnike ucjenjuje, bilo radnom dozvolom, bilo otkazom, da rade bez prijave u sustav socijalnih usluga, prekovremeno, potplaćeno, čak i da vraćaju novac poslodavcu, itd. Njihov rad sastoji se od suočavanja radnika s činjenicom da postoji i alternativa robovskom odnosu na koji pristaju, a zatim od

ulaska u zajedničku pravnu bitku. Neizostavan aspekt su i intervencije u sam sistem kroz promjene zakona i administrativnih propisa Republike Slovenije, ali i bilateralnih sporazuma kojima se ozakonjuju eksploatatorski odnosi između bogatih i siromašnijih zemalja.

Nakon filma ćemo s članovima Delavske svetovalnice, Goranom Zrničem, Goranom Lukićem i Laurom Orel, porazgovarati o mogućnostima organiziranja radnika bez stalnog zaposlenja.

Andreja Gregorina: ORGANIZIRANJE ŽENSKÉ RADNE SNAGE - SINDIKALNO I/ILI POLITIČKO PITANJE?

Pitanje politiziranja i organiziranja ženske radne snage predstavlja važan dio historijata međunarodnog socijalističkog i radničkog pokreta - masovni izlazak žena na tržište rada pred radnički je i sindikalni pokret u 19. stoljeću postavio teorijski i praktični zahtjev definiranja pozicije žena ne samo unutar proizvodnog procesa nego i društvene reprodukcije. Osvrnut ćemo se na otpore sindikalizaciji žena koji su bili prisutni u vrijeme konsolidacije radničkog pokreta, manjkavostima reformističkog pristupa sindikalnog organiziranja žena, te poteškoćama s kojima se danas susreće socijalistička ljevica kada promišlja načine političke subjektivizacije, radikalizacije i organiziranje ženske radne snage u feminiziranim zanimanjima. U tom kontekstu analizirat ćemo ekonomsku poziciju, radne uvjete i organiziranje radnica u tekstilnoj industriji, sektoru u kojem je dominacija ženske radne snage prisutna od samih početaka razvoja kapitalističkog načina proizvodnje.

Ivana Hanaček: MODELI UMJETNIČKOG ORGANIZIRANJA: JUČER, SUTRA

Izlaganje se bavi historijatom umjetničkog organiziranja kroz komparativnu analizu tri studije slučaja uzete iz lokalne povijesti moderne i suvremene umjetnosti. Usporedna analiza širih društvenih odnosa i društvenog konteksta u kojem se razvija antisistemsko organiziranje umjetnika u međuratnom periodu, kada pratimo intenzivno razvijanje kapitalističkih društvenih odnosa i posljedice velike privredne krize koje utječu na samoorganizirano Udruženja umjetnika Zemlja, s primjerom sistemskog organiziranja umjetnika u ranom poraću. Izgradnja socijalističkog društva donosi i transformaciju Hrvatskog društva likovnih umjetnika, koje od ekskluzivnog društva postoje svojevrstna sindikalna organizacija. Njezin je zadatak da regulira široki spektar radnih uvjeta u kulturi: od dodjele stanova i atelijera svim svojim članovima, preko osiguravanja plaćenog tromjesečnog godišnjeg odmora pa do razvijanja netržišnih odnosa proizvodnje i distribucije umjetnosti kroz ravnopravne podjele (velikih) narudžbi među svojim članstvom. Ova dva primjera poslužit će kao podloga za čitanje aktualnog stanja na umjetničkoj sceni po pitanju organiziranja umjetnika s fokusom na degradacije HDLU-a kao sindikalne formacije i općeg srozavanja radnih uvjeta u kulturi.